

СЕРЕДНЯ АЗІЯ І МУСУЛЬМАНСЬКИЙ ІРАН

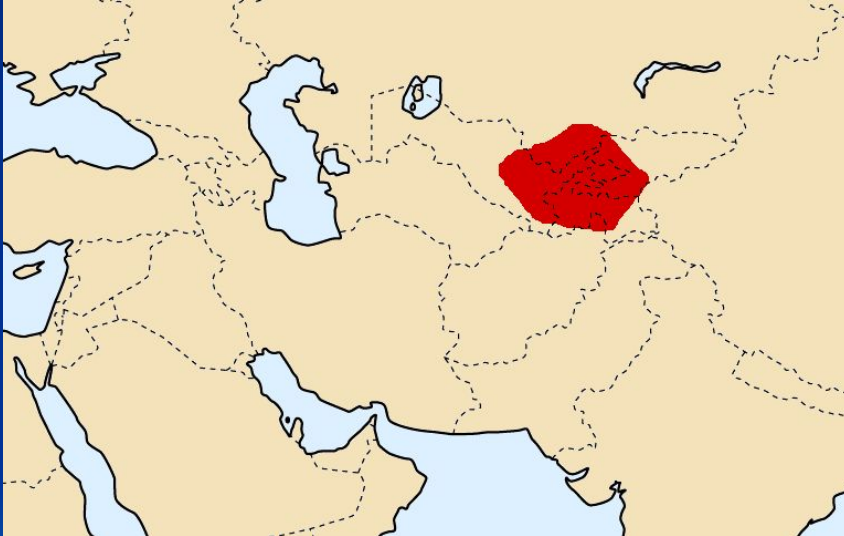

ПЛАН

- 1. Середня Азія до ісламського завоювання.
- 2. Тюркська експансія в X – XII ст. Нашестя монголів. Держава Ільханів.
- 3. Держава Тимура і тимуридів.
- 4. Держава Сефевідів.
- 5. Середня Азія наприкінці середніх віків.

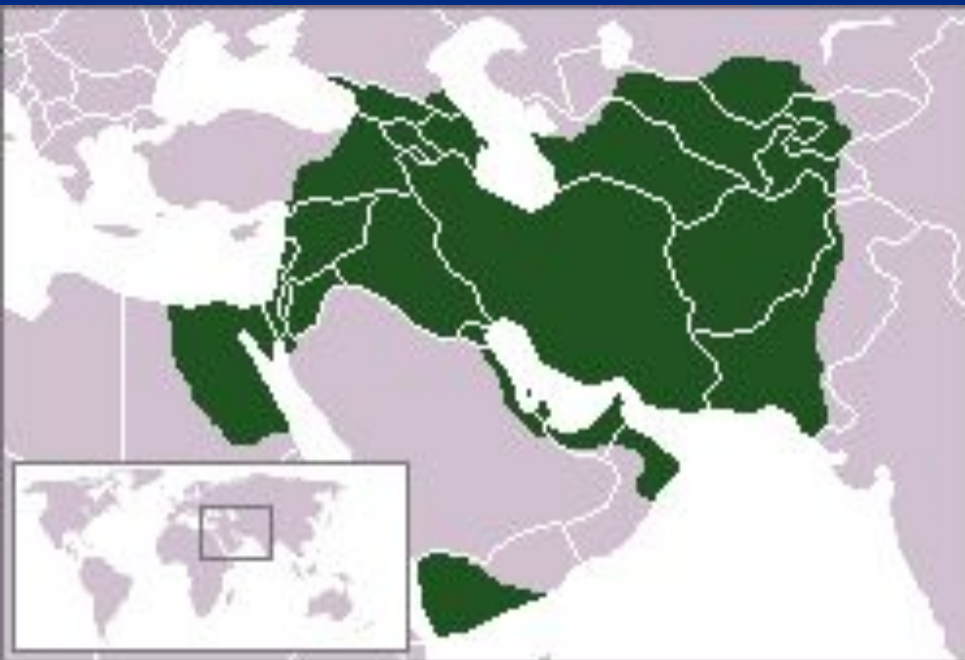
СОГД – ДОМУСУЛЬМАНСЬКА СЕРЕДНЯ АЗІЯ

- Согд – узагальнена назва Середньої Азії.
- Мешканці: осілі землероби – хорезмійці, бактрійці, согдійці; кочівники-скотарі – саки, масагети.
- Культова система – мітраїзм.
- Важлива роль Согду через складання “Великого Шовкового шляху” на поч.н.е.
- Єднання під загрозою поневолення сусідами (Ераншахр, Китай, хозари).
- Держава ефталітів “білих гуннів”

ЕРАН-ШАХР

- “Держава іранців (аріїв) існувала упродовж 224 – 651 рр.
- Виникла після падіння парфянської династії Аршакідів і приходу до влади перської династії **Сасанідів**.
- У 226 р. Арташир прийняв титул шахиншаха – “царя царів”.
- Суспільство складалося з 4 станів: жерців, воїнів, писців і народу.
- Панівна релігія – зороастризм.

ДЕРЖАВА САМАНІДІВ

- У 651 р. Еран-шахр захопили араби Омейядського халіфату.
- Розпочалась ісламізація регіону. Виявом опору арабському пануванню стало прийняття шиїзму (опозиційного до влади халіфів).
- Упродовж 875 – 999 рр. іранці мали державу династії Саманідів.
- Виник новоперський етнос з новоперською мовою **фарсі** і культурою. Таджики.

СЕЛЬДЖУЦЬКИЙ СУЛТАНАТ

- Через посуху X – XI ст. у Великому Степу активізувалися кочові тюрки.
- **Гулями** – тюркські воїни-раби: войовничі, мужні, чесні, фанатично релігійні, волелюбні, жорстокі, мстиві.
- **Сельджук ібн Тулак** – засновник династії Сельджукідів.
- Перемога під Мервом 1040 р. сульджуків Тогрул-бека Мухаммеда над Масудом Газневі започаткувала Сельджуцький султанат (1040 – 1157).

ДЕРЖАВА ХУЛАГУЇДІВ

- Онук Чінгісхана Хулагу захопив Середню Азію і створив державу Хулагуїдів (1263 – 1353).
- Хулагу симпатизував несторіанам. В Європі його оголосили новим Костянтином за війну з мусульманами.
- Від Хубілая Хулагу отримав титул Ільхана. Держава Хулагуїдів була незалежною від кагана.
- Хулагуїди забезпечили стабільність і господарське пожвавлення.

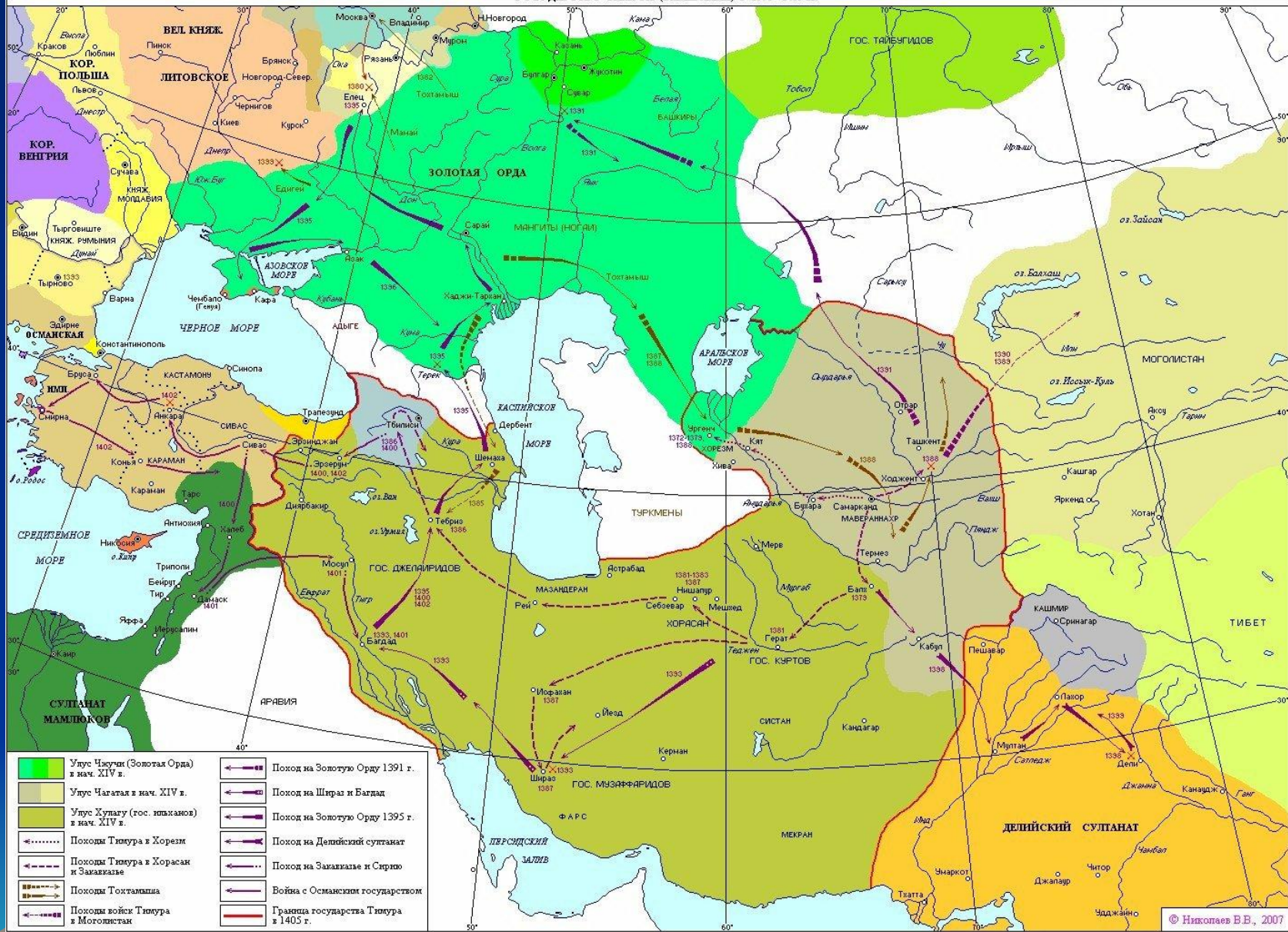
ТИМУР

- Темур – “Залізний” (1336 – 1405) народився в м. Кеш біля Самарканду. Нащадок Чінгісхана по жіночій лінії.
- Спільно з еміром Самарканда Хусейном тероризували Мавераннахр.
- З допомогою народу Самарканда перемогли військо монголів-джагатаїдів.
- З 1370 р. Темур став одноосібним еміром Самарканада.
- Завоювання Тимура базувалися на військовому таланті, суннітському фанатизмі, ганімі і жорстокості.

ГОСУДАРСТВО ТИМУРА (ТАМЕРЛАНА) в 1370 - 1405 гг.

ЗАВОЮВАННЯ ТИМУРА

- Напрями завоювань Тимура були зумовлені потребами контролю за Великим Шовковим шляхом купців з Середньої Азії.
- Розгромив державу Джагатаїдів.
- Підпорядкував собі Золоту Орду (Тохтамиш).
- Після трьох походів були підкорені Іран, Хорезм і Афганістан.
- Розгромив Делійський султанат і Османську державу.

ТИМУРИДИ

ШАХРУХ

УЛУГ-БЕК

- Після смерті Тимура владу отримав Халіль Султан (1405 – 1409).
- Наступним Тимуридом став **Шахрух** (1408 – 1447).
- Наступником Шахруха став його син **Улуг-бек** (1447 – 1449).
- Після убивства свого батька Улуг-бека владу отримав Абд ал Латіф (1449 – 1450)
- За наступників держава розпалась і була захоплена узбеками.

ДЕРЖАВА СЕФЕВІДІВ

- Династія **Сефевідів** правила Іраном упродовж 1502 – 1736). Сефі-ад-дін Ісхак (1252 – 1334) заснував орден дервішів Сефевіє. Боровся проти монголів. Кизилбаші.
- Засновник держави – **Ісмаїл** (1502 – 1524) прийняв титул шаханшаха. Зазнав поразки від турків-османів (Селім I).
- Піднесення Ірану за Аббаса I (1587 – 1629). Реформа армії і системи управління.

